

**PREZES
URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI
I KONSUMENTÓW**

DELEGATURA W BYDGOSZCZY

ul. Długa 47,85-034 Bydgoszcz
Tel. 52 345-56-44, Fax 52 345-56-17
E-mail: bydgoszcz@uokik.gov.pl

Bydgoszcz, dnia 4 czerwca 2012r.

Znak: RBG-61-07/12/KL

DECYZJA NR RBG -7/2012

- I. Na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331, ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy – po przeprowadzeniu postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko Wyższej Szkole Bankowej z siedzibą w Toruniu

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów –

uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działania Wyższej Szkoły Bankowej z siedzibą w Toruniu polegające na:

1. stosowaniu we wzorcach umów:

- Umowa o świadczenie usług edukacyjnych;
- Umowa o świadczenie usług edukacyjnych - Studia magisterskie PLUS;
- Umowa o świadczenie usług edukacyjnych w zakresie studiów podyplomowych;
- Umowa o świadczenie usług edukacyjnych w ramach projektu „Socjologia w Bankowej – poszerzenie profilu kształcenia WSB w Toruniu o wymiar społeczny” nr POKL.04.01.01-00-115/10 współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego realizowanego pod nadzorem Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego;
- Zasady rekrutacji na Wyższej Szkole Bankowej w Toruniu na studia podyplomowe na rok akademicki 2011/2012;
- Formularz zgłoszeniowy Wyższa Szkoła Bankowa Instytut Praktyki Gospodarczej;
- Warunki uczestnictwa w szkoleniach Wyższa Szkoła Bankowa Instytut Praktyki Gospodarczej;
- Regulamin opłat za naukę na studiach podyplomowych na rok akademicki 2011/2012;
- Regulamin Opłat i Zniżek w opłatach za studia wraz z załącznikami;

- Regulamin Akademii Młodych Finansistów w Wyższej Szkole Bankowej w Toruniu
postanowień umowy o następującej treści:

- A. W przypadku niepoinformowania o zmianie danych adresowych korespondencję wysłaną na podany uprzednio adres uważa się za skutecznie doręczony.** *(Rozdział IV §5 ust. 2 Umowy o świadczenie usług edukacyjnych);*
- B. W przypadku niepoinformowania o zmianie danych adresowych korespondencję wysłaną na podany uprzednio adres uważa się za skutecznie doręczony.** *(Rozdział IV §5 ust. 2 Umowa o świadczenie usług edukacyjnych Studia magisterskie PLUS);*
- C. W przypadku niepoinformowania o zmianie danych adresowych korespondencję wysłaną na podany uprzednio adres uważa się za skutecznie doręczony** *(Rozdział III §4 ust. 2 Umowa o świadczenie usług edukacyjnych w ramach projektu „Socjologia w Bankowej – poszerzenie profilu kształcenia WSB w Toruniu o wymiar społeczny” nr POKL.04.01.01-00-115/10 współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego realizowanego pod nadzorem Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego);*
- D. W przypadku niepoinformowania o zmianie danych adresowych korespondencję wysłaną na podany uprzednio adres uważa się za skutecznie doręczony.** *(Rozdział IV §7 ust. 2 Umowa o świadczenie usług edukacyjnych w zakresie studiów podyplomowych);*
- E. Strony zgodnie ustalają, iż sądem właściwym miejscowo dla rozstrzygnięcia ewentualnych sporów powstałych między nimi będzie Sąd Rejonowy w Toruniu.** *(Rozdział V §6 ust. 6 Umowa o świadczenie usług edukacyjnych Studia magisterskie PLUS);*
- F. Strony zgodnie ustalają, iż sądem właściwym miejscowo dla rozstrzygnięcia ewentualnych sporów powstałych między nimi będzie Sąd Rejonowy w Toruniu.** *(Rozdział V §8 ust. 6 Umowa o świadczenie usług edukacyjnych w zakresie studiów podyplomowych);*
- G. W przypadku sporów wynikłych na tle wykonania niniejszej umowy sądem właściwym do ich rozstrzygnięcia będzie Sąd miejsca wykonania umowy.** *(Rozdział IV §5 ust. 8 Umowa o świadczenie usług edukacyjnych w ramach projektu „Socjologia w Bankowej – poszerzenie profilu kształcenia WSB w Toruniu o wymiar społeczny” nr POKL.04.01.01-00-115/10 współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego realizowanego pod nadzorem Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego);*
- H. Oplata za naukę składa się (...) bezzwrotnej opłaty wpisowej** *(§5 ust. 1 Zasady rekrutacji na Wyższej Szkole Bankowej w Toruniu na studia podyplomowe na rok akademicki 2011/2012) ;*
- I. Oplata za naukę na Studiach Podyplomowych składa się z:**

1.1 jednorazowej, bezzwrotnej opłaty wpisowej, która jest warunkiem przyjęcia na studia, (§2 ust. 1 Regulamin opłat za naukę na studiach podyplomowych na rok akademicki 2011/2012);

J. W przypadku rezygnacji uczestnika ze szkolenia w terminie krótszym niż 7 dni przed datą rozpoczęcia, koszty szkolenia nie będą zwracane. (Formularz zgłoszeniowy Wyższa Szkoła Bankowa Instytut Praktyki Gospodarczej);

K. Warunkiem uczestnictwa w zajęciach jest – poza wypełnieniem formularza zgłoszeniowego – uiszczenie opłaty rocznej w wysokości 200 zł/dziecko. Rodzic/opiekunowie prawni zgłaszający drugie i każde kolejne dziecko uprawnieni są do niższej opłaty – 120 zł za każde dziecko na rok. Opłata nie podlega zwrotowi (§2 ust. 5 Regulaminu Akademii Młodych Finansistów w Wyższej Szkole Bankowej w Toruniu);

L. Słuchacz, który opuścił dwa kolejne zajęcia bez powiadomienia organizatorów zostaje skreślony z listy studentów. Równocześnie nie przysługuje mu zwrot wpłaconych pieniędzy. Jego miejsce zajmuje kolejna osoba z listy rezerwowej. (§5 ust. 2 Regulaminu Akademii Młodych Finansistów w Wyższej Szkole Bankowej w Toruniu);

M. Jednorazowa opłata za pisemne upomnienie wysłane listem poleconym „za zwrotnym potwierdzeniem odbioru”, dotyczące zaległości we wnoszeniu opłat za studia – 30,00 zł (Regulamin Opłat i Zniżek w opłatach za studia, załącznik nr 1 – Wysokość opłat za studia w roku akademickim 2011/2012 (nabór letni i zimowy), Pozostałe opłaty);

N. Wyższa Szkoła Bankowa w Toruniu zastrzega sobie możliwość wprowadzenia zmian w niniejszych Warunkach uczestnictwa w szkoleniach. (Warunki uczestnictwa w szkoleniach Wyższa Szkoła Bankowa Instytut Praktyki Gospodarczej),

które są postanowieniami umowy wpisanymi - na podstawie art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego - do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, co stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów i **nakazuje się zaniechanie jej stosowania.**

2. stosowaniu we wzorcach umów:

- Umowy o świadczenie usług edukacyjnych;
- Umowa o świadczenie usług edukacyjnych - Studia magisterskie PLUS;
- Umowa o świadczenie usług edukacyjnych w zakresie studiów podyplomowych;

postanowień umowy o następującej treści:

A. Zmiana treści Regulaminu opłat i zniżek w opłatach za studia podawana jest do wiadomości Studenta poprzez Extranet, na.... miesiące przed wejściem zmian w życie; w tym okresie Student na prawo wypowiedzieć niniejszą umowę

poprzez złożenie pisemnej rezygnacji ze studiów. (Rozdział V §6 ust. 3 Umowy o świadczenie usług edukacyjnych);

B. Zmiana treści Regulaminu opłat i zniżek w opłatach za studia podawana jest do wiadomości Studenta poprzez Extranet, na 14 dni przed wejściem zmian w życie; w tym okresie Student ma prawo wypowiedzieć niniejszą umowę poprzez złożenie pisemnej rezygnacji ze studiów. (Rozdział V §6 ust. 3 Umowa o świadczenie usług edukacyjnych - Studia magisterskie PLUS);

C. Zmiana treści Regulaminu opłat i zniżek w opłatach za studia podawana jest do wiadomości Studenta poprzez Extranet, na 14 dni przed wejściem zmian w życie; w tym okresie Słuchacz ma prawo wypowiedzieć niniejszą umowę poprzez złożenie pisemnej rezygnacji ze studiów. (Rozdział V §8 ust. 3 Umowa o świadczenie usług edukacyjnych w zakresie studiów podyplomowych);

wbrew dyspozycji art. 384¹ w zw. z art. 384 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1965 r. Kodeks cywilny (Dz.U.1964 Nr 16, poz. 93 ze zm.), co stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów **i nakazuje się zaniechanie jej stosowania.**

II. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 z zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy po przeprowadzeniu postępowania w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów –

nakłada się na Wyższą Szkołę Bankową w Toruniu karę pieniężną w wysokości:

- 1. 67.173 zł** (słownie: sześćdziesiąt siedem tysięcy sto siedemdziesiąt trzy złote 00/100), płatną do budżetu państwa z tytułu naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331, ze zm.) w zakresie opisanym w punkcie I.1 sentencji niniejszej decyzji.
- 2. 22.391 zł** (słownie: dwadzieścia dwa tysiące trzysta dziewięćdziesiąt jeden złotych 00/100), płatną do budżetu państwa z tytułu naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331, ze zm.) w zakresie opisanym w punkcie I.2 sentencji niniejszej decyzji.

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: **Prezes UOKiK** lub **organ ochrony konsumentów**) przeprowadził postępowanie wyjaśniające mające na celu wstępne ustalenie, czy wzorce umów stosowane przez Wyższą Szkołę Bankową z siedzibą w Toruniu (dalej: **przedsiębiorca** lub **Uczelnia**) zawierają niedozwolone postanowienia umowy, a co za tym idzie, czy miało miejsce naruszenie chronionych prawem interesów konsumentów, uzasadniające podjęcie działań określonych w odrębnych ustawach, tj. art. 479³⁸§1 i art. 479³⁹ k.p.c. w związku z art. 385¹-385³ k.c. oraz mające na celu wstępne ustalenie, czy nastąpiło naruszenie uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

W związku z powyższym – Postanowieniem Nr RBG - 65/2012 z dnia 13 marca 2012r. – Prezes UOKiK wszczął z urzędu postępowanie w sprawie podejrzenia stosowania przez **Wyższą Szkołę Bankową z siedzibą w Toruniu** praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów opisanych w sentencji niniejszej decyzji.

W toku niniejszego postępowania Prezes UOKiK - pismem z dnia 13 marca 2012r.- wezwał Uczelnię do ustosunkowania się do przedstawionych zarzutów. W odpowiedzi przedsiębiorca przyznał, że nie było jego celem naruszenie interesu Studentów i Słuchaczy. Priorytetem dla Uczelni jest zagwarantowanie Studentom i Słuchaczom oraz kandydatom jak najlepszych warunków zdobywania wiedzy oraz doświadczenia niezbędnego do podjęcia pracy w zawodzie zgodnie z podjętym przez Studenta kierunkiem studiów. Mając powyższe na uwadze, przedsiębiorca wnosił o wydanie decyzji zobowiązującej na podstawie art. 28 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331, ze zm.) – dalej: **u.o.k.i.k.** - tym samym Uczelnia zobowiązała się do podjęcia określonych w w/w piśmie działań zmierzających do zapobieżenia naruszeniom, przedkładając Prezesowi UOKiK propozycję zmian zakwestionowanych postanowień.

W zakresie ustosunkowania się do zarzutów w punkcie I.1.A.-I.1.D. przedsiębiorca wskazał, że faktycznie wprowadzają one domniemanie skutecznego doręczenia pism kierowanych przez Uczelnię do Studentów na ostatni adres wskazany przez Studenta. W ocenie przedsiębiorcy, miało to na celu zdyscyplinowanie Studentów do aktualizacji swoich danych osobowych, w tym adresu do korespondencji oraz wskazanie konsekwencji niedochowania ciężącego na konsumentach obowiązku. Przedsiębiorca przyznał, że w stosowanych wzorach umowy nie wprowadził zapisu, iż w przypadku niepoinformowania Studentów o zmianie adresu siedziby Uczelni korespondencję wysłaną na podany uprzednio adres uważa się za skutecznie doręczoną. Zdaniem przedsiębiorcy warto jednak wskazać, iż pomimo braku stosowanych zapisów we wzorcach umownych, Uczelnia – w przypadku zmiany jej siedziby – poinformowałaby konsumentów o jej nowym adresie, a właściwa placówka Poczty Polskiej zostałaby poinformowana o zmianie adresu w celu przekierowania przychodzącej korespondencji na nowy adres przedsiębiorcy.

Odnosząc się do zarzutu przedstawionego w punkcie I.1.E.-I.1.G. (dot. właściwości sądu) przedsiębiorca wskazał, że już w pierwszym piśmie dotyczącym udostępnienia wzorców umownych Prezesowi UOKiK, tj. w toku postępowania wyjaśniającego, zadeklarował wolę podjęcia działań mających na celu zapobieżenie naruszeniu przepisów prawa we wskazanym zakresie.

Przy analizie zarzutu z punktu I.1.H. przedsiębiorca nadmienił, że w §5 ust. 2 *Zasad rekrutacji na Wyższej Szkole Bankowej w Toruniu na studia podyplomowe na rok akademicki 2011/2012* znajduje się postanowienie, z którego wynika, iż „w przypadku nieuruchomienia którejś ze specjalności będzie zwracana opłata wpisowa oraz I rata czesnego”. Tak więc, Uczelnia przewidziała sytuację, w której konsumentowi będzie przysługiwał zwrot opłaty wpisowej. Ponadto przedsiębiorca wskazuje, że w chwili złożenia przez konsumenta wniosku o podjęcie nauki, przedsiębiorca uruchamia cały proces rekrutacyjny. Uczelnia angażuje swoje kadry pracownicze w celu przeprowadzenia rekrutacji kandydata, a więc ponosi określone nakłady finansowe.

Odnosząc się do zapisów z punktów I.1.J.-I.1.L Uczelnia wskazuje, że w przypadkach losowych, niezależnych od Studentów/Słuchaczy, na ich pisemny wniosek wraz

z uzasadnieniem – wniesiona opłata po potrąceniu rzeczywiście poniesionych przez Uczelnię kosztów zostałaby zwrócona.

W zakresie ustalenia przez przedsiębiorcę jednorazowych opłat za pisemne upomnienia opisane w punkcie I.1.M, Uczelnia uzasadniała, że miał to być element dyscyplinujący studentów.

Przedsiębiorca odnosząc się do zapisu, iż zastrzega sobie możliwość wprowadzenia zmian w warunkach uczestnictwa w szkoleniach (punkt I.1.N), zobowiązał się do zaniechania stosowania tego postanowienia i jego wykreślenie w stosowanym przez niego wzorcu umowy.

W przypadku postanowień określonych w punktach I.2.A – I.2.C przedsiębiorca uznał, że w dobie bardzo łatwego i wszechobecnego dostępu do Internetu przedmiotowe zapisy nie naruszają słuszych interesów konsumentów. Uczelnia w każdej placówce dysponuje stanowiskami komputerowymi, umożliwiając Studentom nieodpłatny dostęp do Internetu.

Ponadto przedsiębiorca powołał się na stałą – jego zdaniem - praktykę orzeczniczą Prezesa UOKiK, przejawiającą się w uwzględnianiu wniosków szkół wyższych (państwowych jak i prywatnych) o nałożenie na nie wyłącznie obowiązku o charakterze zobowiązującym bez jednoczesnego nakładania kar finansowych (np. decyzja RBG-11/2011 z dnia 20 września 2011r., RWR-49/2008 z dnia 7 października 2008 r., RWR-16/2009 z dnia 27 lipca 2009 r., RWR-46/2008 z dnia 26 września 2008 r., RGD-37/2007 z dnia 19 listopada 2007 r., RŁO-21/2004 z dnia 14 grudnia 2004 r.). Biorąc pod uwagę dotychczasową postawę Uczelni oraz dotychczasową współpracę z Prezesem UOKiK od chwili doręczenia wezwania do złożenia wyjaśnień, przedsiębiorca oświadczył, iż liczy na uwzględnienie wniosku zobowiązującego bez jednoczesnego nałożenia kary finansowej. Ponadto – zdaniem Uczelni, co wymaga podkreślenia – już w chwili wszczęcia postępowania wyjaśniającego przedsiębiorca deklarował wolę współpracy oraz wolę zmiany postanowień we wzorcach, które zdaniem Prezesa UOKiK naruszałoby słusze interesy konsumentów.

Wyłącznie z ostrożności i w przypadku nie przyjęcia przez organ ochrony konsumentów wniosku przedsiębiorcy w przedmiocie wydania decyzji zgodnie z dyspozycją z art. 28 u.o.k.i.k. Uczelnia zwraca się z wnioskiem o wydanie decyzji w trybie art. 27 u.o.k.i.k., gdyż przedsiębiorca wyraża wolę zaniechania stosowaniu zakwestionowanych zapisów w postanowieniu Prezesa UOKiK RBG-65/2012 z dnia 13 marca 2012 r.

Organ ochrony konsumentów zawiadomił Uczelnię o zakończeniu zbierania materiału dowodowego oraz o możliwości zapoznania się z aktami sprawy (pismo z dnia 25 kwietnia 2012 r.). Przedsiębiorca skorzystał z możliwości zapoznania się z aktami sprawy w dniu 15 maja 2012 r.

Prezes UOKiK ustalił następujący stan faktyczny:

Na podstawie zebranych w toku postępowania dokumentów organ ochrony konsumentów ustalił, iż Wyższa Szkoła Bankowa w Toruniu jest niepubliczną szkołą wyższą, prowadzącą działalność edukacyjną na podstawie ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr164 poz.1365 ze zm.) – dalej: **u.o.s.w.** Została wpisana do rejestru uczelni niepublicznych i związków uczelni niepublicznych prowadzonego przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego pod numerem 148. Założycielem Uczelni jest Centrum Rozwoju Szkół Wyższych TEB Akademia Sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu.

Przedsiębiorca świadczy usługi edukacyjne, w ramach których posługuje się licznymi wzorcami umów w zależności od kierunku i rodzaju studiów, w tym:

- Umowa o świadczenie usług edukacyjnych;
- Umowa o świadczenie usług edukacyjnych - Studia magisterskie PLUS;
- Umowa o świadczenie usług edukacyjnych w zakresie studiów podyplomowych;
- Umowa o świadczenie usług edukacyjnych w ramach projektu „Socjologia w Bankowej – poszerzenie profilu kształcenia WSB w Toruniu o wymiar społeczny” nr POKL.04.01.01-00-115/10 współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego realizowanego pod nadzorem Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego;
- Zasady rekrutacji na Wyższej Szkole Bankowej w Toruniu na studia podyplomowe na rok akademicki 2011/2012;
- Formularz zgłoszeniowy Wyższa Szkoła Bankowa Instytut Praktyki Gospodarczej;
- Warunki uczestnictwa w szkoleniach Wyższa Szkoła Bankowa Instytut Praktyki Gospodarczej;
- Regulamin opłat za naukę na studiach podyplomowych na rok akademicki 2011/2012;
- Regulamin Opłat i Zniżek w opłatach za studia wraz z załącznikami;
- Regulamin Akademii Młodych Finansistów w Wyższej Szkole Bankowej w Toruniu

Okres początku stosowania poszczególnych wzorców umowy w obrocie konsumenckim nie jest jednolity (1 września 2009r. - 21 października 2011r.), niemniej przedsiębiorca potwierdza, że wymienione w sentencji niniejszej decyzji wzorce umów stosuje.

W żadnym piśmie w trakcie postępowania przedsiębiorca nie zakwestionował, iż stosowanych przez niego wzorach umowy znajdują się przywołane w sentencji niniejszej decyzji postanowienia. W związku z czym okoliczność tą należy uznać za przyznaną w oparciu o przepis art. 230 k.p.c. w związku z art. 84 u.o.k.i.k.

Prezes UOKiK ustalił nadto, iż Uczelnia osiągnęła przychód w okresie rozliczeniowym za okres 01.10.2010 r. – 30.09.2011 r. na poziomie 37.318.228,53 zł.

Mając na uwadze zebrany materiał dowodowy, Prezes UOKiK zważył, co następuje:

Podstawą do rozstrzygnięcia sprawy w oparciu o przepisy u.o.k.i.k. jest uprzednie zbadanie przez organ ochrony konsumentów, czy w danej sprawie zagrożony został interes publicznoprawny. Stwierdzenie, że to nastąpiło, pozwala na realizację celu tej ustawy, wskazanego w art. 1 ust. 1, którym jest określenie warunków rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasad podejmowanej w interesie publicznoprawnym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów. Zdaniem Prezesa UOKiK, rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny, albowiem wiąże się z ochroną interesu wszystkich konsumentów, którzy są lub będą klientami skarżonego przedsiębiorcy. Zatem uzasadnione było w niniejszej sprawie podjęcie przez organ ochrony konsumentów działań przewidzianych w u.o.k.i.k.

I.

Przepis art. 24 ust. 1 ustawy u.o.k.i.k. stanowi, iż „Zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.”, natomiast art. 24 ust. 2 określa, iż „Przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności: 1) stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego; 2) naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji; 3) nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji.

Oceny, czy w danym przypadku mamy do czynienia z praktyką określoną w ww. przepisie, należy dokonać na podstawie ustalenia łącznego spełnienia trzech przesłanek, którymi są:

- **działania przedsiębiorcy,**
- **bezprawność tych działań,**
- **naruszenie zbiorowego interesu konsumentów.**

Działanie przedsiębiorcy

W myśl art. 4 pkt. 1 lit. a) u.o.k.i.k. przez przedsiębiorcę rozumie się przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, a także osobę fizyczną, osobę prawną, a także jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. Na podstawie art. 12 u.o.s.w. uczelnia ma osobowość prawną, a jednym z jej podstawowych zadań, określonych w art. 13 ust. 1 u.o.s.w. jest świadczenie usług edukacyjnych i wychowawczych, polegających na kształceniu studentów w celu ich przygotowania do pracy zawodowej, która to działalność ma charakter usług użyteczności publicznej.

Świadczenie przez uczelnię niepubliczną usług edukacyjnych w ramach systemu oświaty jest zatem usługą o charakterze użyteczności publicznej, co potwierdza m.in. wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 5 lutego 2003 r., sygn. akt XVII Ama 36/02, w uzasadnieniu którego Sąd stwierdza m. in., iż przedmiotem działania szkoły niepublicznej są usługi o charakterze użyteczności publicznej, tj. edukacja. Status przedsiębiorcy w rozumieniu u.o.k.i.k. potwierdza również w odniesieniu do osób prawnych organizujących lub świadczących usługi o charakterze użyteczności publicznej wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2004 r., sygn. akt III SK 22/04.

Wobec powyższego uznać należy, iż Wyższa Szkoła Bankowa z siedzibą w Toruniu w ramach swoich działalności świadczy usługi edukacyjne, które mają charakter użyteczności publicznej, a więc jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1a u.o.k.i.k. Tym samym jego działania mogą podlegać ocenie w aspekcie naruszenia zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Bezprawność działań i naruszenie zbiorowych interesów konsumentów

Jak wspomniano wyżej, zgodnie z art. 24 ust. 2 pkt 1 u.o.k.i.k. za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c (dalej również: **rejestr**).

Należy w tym miejscu wskazać, iż wzorce umowy wykorzystywane przy zawieraniu umów z konsumentami mogą być poddane kontroli abstrakcyjnej. Kontroli abstrakcyjnej wzorca (art. 479³⁶ – 479⁴⁵ k.p.c.) dokonuje się niezależnie od tego, czy wzorzec był, czy też nie był zastosowany w konkretnej umowie. Kontrola taka obejmuje klauzule pojedyncze lub zbiorowe (cały wzorzec lub jego fragment). Oceny postanowień w wypadku kontroli abstrakcyjnej dokonuje Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: **SOKiK**) i wyłącznie do kompetencji tego Sądu należy uznanie postanowień wzorców umowy za niedozwolone. Przepis art. 479⁴³ k.p.c. rozszerza prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. Skutek tzw. prawomocności rozszerzonej następuje od chwili wpisania wzorca umowy do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. Konsekwencją umieszczenia postanowienia w rejestrze jest to, że posłużenie się nim będzie miało skutek wprowadzenia do umowy elementu bezwzględnie przez prawo zakazanego. Wpis do rejestru niedozwolonych postanowień umownych oznacza, że od tego momentu stosowanie takiej klauzuli jest zakazane we wszystkich wzorcach umownych. Powyższe stanowisko Prezesa Urzędu zgodne jest z orzecznictwem Sądu Najwyższego, który w uchwale z dnia 13 lipca 2006r. (sygn. akt III SZP 3/06) stwierdził, iż „(...) **stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c., może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów (...) oraz, że „wpis postanowienia wzorca do rejestru skutkuje tym, że zakazane jest posługiwanie się wpisaną klauzulą we wszystkich wzorcach umów (...) w oderwaniu od rodzaju umowy lub gałęzi gospodarki, w której umowa została zawarta”**.

W uzasadnieniu do powyższej uchwały Sąd uznał m.in., że „(...) *praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów art. 23a u.o.k.i.k. obejmuje również przypadki wprowadzania jedynie zmian kosmetycznych polegających na przestawieniu wyrazów lub zastąpieniu jednych wyrazów innymi, jeżeli tylko wykładnia postanowienia pozwoli stwierdzić, że jego treść mieści się w hipotezie zakazanej klauzuli. Stosowanie klauzuli o zbliżonej treści do klauzuli wpisanej do rejestru godzi przecież tak samo w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej, co wpisana do rejestru (...). Przyjęta powyżej rozszerzająca wykładnia art. 23a u.o.k.i.k. znajduje również uzasadnienie w dyrektywach 93/13 oraz 98/27 a także orzecznictwie ETS dotyczącym zasady efektywności (...)*”.

Nie jest zatem konieczna dokładna literalna identyczność klauzuli wpisanej do rejestru i klauzuli z nią porównywanej, stąd niedozwolone będą także takie postanowienia umów, które mieszczą się w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru, której treść zostanie ustalona w oparciu o dokonaną jej wykładnię.

Mając powyższe rozważania na uwadze Prezes UOKiK zakwestionował następujące postanowienia:

- A. W przypadku niepoinformowania o zmianie danych adresowych korespondencję wysłaną na podany uprzednio adres uważa się za skutecznie doręczony.** (Rozdział IV §5 ust. 2 Umowy o świadczenie usług edukacyjnych);
- B. W przypadku niepoinformowania o zmianie danych adresowych korespondencję wysłaną na podany uprzednio adres uważa się za skutecznie doręczony.** (Rozdział IV §5 ust. 2 Umowa o świadczenie usług edukacyjnych Studia magisterskie PLUS);
- C. W przypadku niepoinformowania o zmianie danych adresowych korespondencję wysłaną na podany uprzednio adres uważa się za skutecznie doręczony.** (Rozdział III §4 ust. 2 Umowa o świadczenie usług edukacyjnych Nr...../TB/BIR/115/10/11 „Socjologia w Bankowej – poszerzenie profilu kształcenia WSB w Toruniu o wymiar społeczny”);
- D. W przypadku niepoinformowania o zmianie danych adresowych korespondencję wysłaną na podany uprzednio adres uważa się za skutecznie doręczony.** (Rozdział IV §7 ust. 2 Umowa o świadczenie usług edukacyjnych w zakresie studiów podyplomowych).

W ocenie Prezesa UOKiK kwestionowane zapisy mieszczą się w hipotezie klauzuli zamieszczonej pod poz. **2208** Rejestru o treści: „Wszelka korespondencja wysyłana jest przez Bank na wskazany przez posiadacza rachunku adres do korespondencji i uważa się ją za doręczoną po upływie 14 dni od daty jej wysłania przez Bank” (wyrok Sądu Okręgowego Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie– dalej: **SOKiK** - z dnia 16 kwietnia 2007 r., sygn. akt XVII Amc 1789/09), oraz pod poz. **2305** „Pisma towarzystwa skierowane pod ostatni znany towarzystwu adres ubezpieczającego, uczestnika, uposażonego, uposażonego zastępczego lub innego uprawnionego z umowy ubezpieczenia, uważa się za doręczone po upływie trzydziestu dni od dnia ich wysłania” (wyrok SOKiK z dnia 30 maja 2011 r., sygn. akt XVII Amc 1667/09).

Sąd uznał, iż tego rodzaju zapisy stanowią naruszenie przepisu art. 385¹ § 1 k.c., albowiem prowadzą do postawienia konsumenta w sytuacji słabszej strony stosunku prawnego w porównaniu z sytuacją i uprawnieniami przyznanymi przedsiębiorcy.

Jak wskazał Sąd w uzasadnieniu pierwszego z wymienionych wyżej wyroków, domniemanie doręczenia pism kierowanych przez jedną ze stron stosunku umowy zostało zastrzeżone jedynie dla przedsiębiorcy, z wykluczeniem jego klientów. Oznacza to, że pozwany może dowolnie zmienić adres, bez ryzyka, że korespondencja jego klientów wysłana na poprzedni adres będzie skutecznie doręczona, a więc została zakłócona zasada równouprawnienia stron umowy – na korzyść pozwanego.

W drugim z uzasadnień Sąd oprócz konkluzji tożsamy z powyższymi wskazuje, iż nieuzasadnione jest przy tym twierdzenie pozwanego przedsiębiorcy, iż adres siedziby zakładu ubezpieczeń jest faktem powszechnie znanym i dostępnym, wobec czego konsumentowi nie powinny przysługiwać uprawnienia wynikające z domniemania doręczenia. W ocenie Sądu, analogiczna sytuacja występuje w stosunku do konsumenta. Podpisując umowę z zakładem ubezpieczeń, konsument wskazuje adres, na który winna być kierowana korespondencja i wiedza ta jest zakładowi ubezpieczeń znana. Stosując natomiast zasady doręczeń zawarte

w art. 61 § 1 k.c., zakład ubezpieczeń winien wysłać konsumentowi wszelkie prawem wymagane informacje pod znany sobie adres wskazany w umowie. Jeżeli nawet konsument zaniechałby obowiązku aktualizacji danych, a zakład ubezpieczeń doręczyłby pismo na nieaktualny, ale ostatni znany mu adres, to pozwany przedsiębiorca nie poniósłby negatywnych konsekwencji doręczenia korespondencji na nieaktualny adres, albowiem w trybie domniemania wynikającego z art. 61 § 1 k.c. przesyłkę uznać by należało za prawidłowo doręczoną. Dlatego też Sąd uznał, iż przyjęcie domniemania doręczenia powiązanego jedynie z faktem wysłania oświadczenia woli, bez możliwości zapoznania się, choćby tylko domniemanego, z jego treścią, w sposób rażący, tj. oczywisty, niewątpliwy i bezsporny narusza interesy konsumenta.

W niniejszym postępowaniu we wzorcu umownym stosowanym przez Uczelnię domniemanie doręczenia korespondencji obciąża jedynie konsumenta, który nie poinformował drugiej strony umowy o zmianie danych adresowych. Przedsiębiorca w przypadku zmiany adresu swojej siedziby i niepoinformowania o tym konsumenta, nie jest obciążony negatywnymi skutkami wynikającymi z wysyłki korespondencji przez konsumenta na poprzedni znany mu adres przedsiębiorstwa.

Odnosząc się do twierdzeń przedsiębiorcy zawartych w piśmie z dnia 4 kwietnia 2012 roku należy wskazać, iż Prezes UOKiK nie bada praktyki stosowania powyższej klauzuli. W trakcie kontroli abstrakcyjnej wzorca nie można bowiem wykluczyć, iż nie wszyscy konsumenci zostaliby poinformowani o zmianie siedziby Uczelni oraz – co ważniejsze – konsument przesyłając na adres przedsiębiorcy wszelkiego rodzaju pisma nie korzystałby z domniemania skutecznego doręczenia uregulowanego w umowie po stronie przedsiębiorcy.

W związku z powyższym należy uznać, iż klauzule wpisane do rejestru, jak i kwestionowane postanowienie są tożsame, albowiem wprowadzają po stronie przedsiębiorcy uprawnienia niekorzystne dla konsumenta, nie przewidując tożsamych rozwiązań dla drugiej strony umowy. Takie nierównomierne rozłożenie praw i obowiązków jest sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interes konsumenta.

- E. Strony zgodnie ustalają, iż sądem właściwym miejscowo dla rozstrzygnięcia ewentualnych sporów powstałych między nimi będzie Sąd Rejonowy w Toruniu.** (Rozdział V §6 ust. 6 Umowa o świadczenie usług edukacyjnych Studia magisterskie PLUS);
- F. Strony zgodnie ustalają, iż sądem właściwym miejscowo dla rozstrzygnięcia ewentualnych sporów powstałych między nimi będzie Sąd Rejonowy w Toruniu.** (Rozdział V §8 ust. 6 Umowa o świadczenie usług edukacyjnych w zakresie studiów podyplomowych);
- G. W przypadku sporów wynikłych na tle wykonania niniejszej umowy sądem właściwym do ich rozstrzygnięcia będzie Sąd miejsca wykonania umowy.** (Rozdział IV §5 ust. 8 Umowa o świadczenie usług edukacyjnych w ramach projektu „Socjologia w Bankowej – poszerzenie profilu kształcenia WSB w Toruniu o wymiar społeczny” nr POKL.04.01.01-00-115/10 współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego realizowanego pod nadzorem Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego).

W ocenie organu ochrony konsumentów kwestionowane zapisy mieszczą się w hipotezie klauzuli zamieszczonej pod poz. **691** Rejestru w brzmieniu: „*Ewentualne spory wynikłe z niniejszej umowy rozstrzygane będą przez właściwy sąd w Poznaniu*” (wyrok SOKiK z dnia 11 stycznia 2005 r. sygn. akt XVII Amc 70/04) oraz poz. **1007** w brzmieniu „*Spory wynikające z wykonania tej umowy rozstrzygać będzie Sąd właściwy dla siedziby spółki*” (wyrok SOKiK z dnia 23 września 2004 r. sygn. akt XVII Amc 51/03).

Sąd uznał, że postanowienia o treści wskazanej wyżej kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Wypełnia to znamiona klauzuli, o której mowa w art. 385³ pkt 23 k.c., zgodnie z którą za niedozwolone postanowienie umowne uważa się takie, które wyłącza jurysdykcję sądów polskich lub poddaje pod rozstrzygnięcie sądu polubownego polskiego lub zagranicznego albo innego organu, a także narzuca rozpoznanie sprawy przez sąd, który wedle ustawy nie jest miejscowo właściwy ze względu na miejsce zamieszkania lub siedzibę pozwanego. Kwestionowane postanowienie zmienia tą zasadę na niekorzyść konsumenta. Zgodnie bowiem z art. 27 k.c. powództwo wytacza się przed sądem właściwym ze względu na miejsce zamieszkania lub siedzibę pozwanego. Zmiana właściwości sądu, choć dopuszczalna (w sprawach konsumenckich przepisy kodeksu postępowania cywilnego nie zastrzegają właściwości wyłącznej), może być klauzulą zakazaną z uwagi na konieczność prowadzenia procesu w odległej od miejsca zamieszkania konsumenta miejscowości. Fakt taki powoduje utrudnienia w dojazdach do sądu, a tym samym prowadzeniu obrony. Ponadto należy wskazać, że nie można z góry określić, która strona w sporze będzie powodem, a która pozwanym.

W związku z powyższym treść zapisów zakwestionowanych w niniejszym postępowaniu i postanowienia wpisane do rejestru postanowień niedozwolonych pozwalają przyjąć, że spełniona jest przesłanka udowodnienia tożsamości tych postanowień.

H. Opłata za naukę składa się (...) bezzwrotne opłaty wpisowej (§5 ust. 1 *Zasady rekrutacji na Wyższej Szkole Bankowej w Toruniu na studia podyplomowe na rok akademicki 2011/2012*);

I. Opłata za naukę na Studiach Podyplomowych składa się z:

1.1. jednorazowej, bezzwrotnej opłaty wpisowej, która jest warunkiem przyjęcia na studia, (§2 ust. 1 *Regulamin opłat za naukę na studiach podyplomowych na rok akademicki 2011/2012*).

W ocenie Prezesa UOKiK kwestionowany zapis mieści się w hipotezie klauzuli zamieszczonej w Rejestrze pod pozycją **838** o treści: „*50 zł – wpisowe płatne w sekretariacie przy zapisie do grupy językowej, jest to kwota bezzwrotna*” (wyrok SOKiK z dnia 22 czerwca 2006 r. sygn. akt XVII AmC 50/05); oraz w klauzuli wpisanej pod poz. **704** w brzmieniu: „*Opłata przygotowawcza stanowi bezzwrotne (za wyjątkiem określonym w art. 5 ust. 2) wynagrodzenie za przygotowanie i zawarcie umowy*” (wyrok SOKiK z dnia 16 lutego 2006 - sygn. akt XVII AmC 12/03), a także pod. poz. **2366**: „*Przy zapisie dziecka do przedszkola pobierana jest jednorazowa bezzwrotna opłata w wysokości 400 zł. – wpisowe*” (wyrok SOKiK z dnia 19 stycznia 2011 r. – sygn. akt XVII AmC 149/10).

W ocenie Sądu pierwsza z przywołanych wyżej klauzul rażąco narusza interesy konsumentów, ponieważ nakłada wyłącznie na konsumenta obowiązek zapłaty ustalonej sumy na wypadek rezygnacji z zawarcia lub wykonania umowy, a sam wzorzec nie przewiduje

analogicznego uprawnienia po stronie konsumenta, co powoduje, iż uprawnienia stron umowy nie są równoważne, a przez to naruszają art. 385¹ § 1 k.c. oraz art. 385³ pkt 16 k.c.

W przypadku stwierdzenia abuzywności dwóch kolejnych klauzul Sądy uznały ponadto, że opłata przygotowawcza nie stanowi świadczenia głównego. Jak dodatkowo argumentują, kwestionowane postanowienia należy uznać za sprzeczne z dyspozycją art. 385¹ § 1 k.c. oraz art. 385³ pkt 12 oraz 13 k.c. zgodnie z którymi w razie wątpliwości uważa się, że niedozwolonymi postanowieniami umownymi są te, które w szczególności: wyłączają obowiązek zwrotu konsumentowi uiszczonej zapłaty za świadczenie niespełnione w całości lub w części, jeżeli konsument zrezygnuje z umowy lub jej wykonania, a także, gdy przewidują utratę prawa żądania zwrotu świadczenia konsumenta spełnionego wcześniej niż świadczenie kontrahenta, gdy strony wypowiedają umowę, rozwiązują lub odstępują od niej. W ocenie Sądu - „słabsza” strona umowy, czyli konsument nie może ponosić jednostronnie ujemnych konsekwencji w przypadku rezygnacji z kontynuowania określonego stosunku prawnego (odstąpienia od umowy) w szczególności, gdy strona nie spełniła świadczenia wzajemnego.

Odnosząc się to twierdzeń przedsiębiorcy wyrażonych w piśmie z dnia 5 kwietnia 2012r. dotyczących faktu, że w §5 ust. 2 *Zasad rekrutacji na Wyższej Szkole Bankowej w Toruniu na studia podyplomowe na rok akademicki 2011/2012* znajduje się postanowienie w brzmieniu: „w przypadku nieuruchomienia którejs z specjalności będzie zwracana opłata wpisowa oraz I rata czesnego”, należy stwierdzić, iż powyższe wyłączenie nie zabezpiecza w dostateczny sposób interesów konsumentów.

W ocenie Prezesa UOKiK w przypadku kontroli abstrakcyjnej wzorca nie sposób przedstawić wszelkich możliwych sytuacji, w których to może dojść do niewykonania lub nienależytego wykonania umowy przez jedną ze stron. Wymaga podkreślenia, iż dla dokonania właściwej oceny treści postanowień w ramach kontroli abstrakcyjnej wzorca konieczne jest przyjęcie takiej interpretacji, która jest najmniej korzystna dla konsumenta¹. Przedsiębiorca przeprowadzając proces rekrutacyjny, jak i wykonując umowę w trakcie trwania roku akademickiego, jest zobowiązany do działania z należytą starannością. Nie sposób jednak wykluczyć sytuacji, w których to konsument postanowił zrezygnować – po złożeniu dokumentów – o ubieganie się o przyjęcie na studia, a przedsiębiorca nie podjął jeszcze żadnych czynności administracyjnych, które uzasadniałyby pobieranie od konsumenta jakiegokolwiek opłaty lub w sytuacji, w której to dokumenty aplikacyjne ulegną zaginięciu z powodu niedbalstwa pracowników przedsiębiorcy albo specjalność w niedługim czasie po uruchomieniu z winy Uczelni zostanie zamknięta, a więc sam proces rekrutacji na studia nie miał racji bytu. W takich wypadkach konsument powinien posiadać możliwość skutecznego żądania zwrotu opłaty wpisowej. Kategorieczne określenie o „bezzwrotnej opłacie wpisowej” pozbawia go takiej możliwości i czyni je tożsamymi z postanowieniami wpisanymi do rejestru.

W związku z powyższym należy uznać, iż klauzule wpisane do rejestru, jak i kwestionowany zapis stanowią niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385³ pkt 12 i 13 oraz 16 k.c., bowiem ich celem jest zatrzymanie wniesionej przez konsumenta opłaty przygotowawczej bez względu na przyczynę odstąpienia od umowy, czego skutkiem jest naruszenie interesów ekonomicznych konsumentów. Z powyższych względów porównywane zapisy należy uznać za tożsame.

---

¹ Wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 27 października 2010 r. sygn. akt 27 października 2010 r.

Na marginesie podkreślić należy, iż wyżej analizowane postanowienia (pkt H. I.) stanowiące o bezzwrotnej opłacie wpisowej, wobec brzmienia wyżej przywołanego postanowienia §5 ust. 2 *Zasad rekrutacji na Wyższej Szkole Bankowej w Toruniu na studia podyplomowe na rok akademicki 2011/2012*, ma dla konsumentów charakter dezinformujący, albowiem w istocie, przypadku nieuruchomienia którejsz ze specjalności opłata wpisowa będzie zwracana.

- J. W przypadku rezygnacji uczestnika ze szkolenia w terminie krótszym niż 7 dni przed datą rozpoczęcia, koszty szkolenia nie będą zwracane.** (*Formularz zgłoszeniowy Wyższa Szkoła Bankowa Instytut Praktyki Gospodarczej*);
- K. Warunkiem uczestnictwa w zajęciach jest – poza wypełnieniem formularza zgłoszeniowego – uiszczenie opłaty rocznej w wysokości 200 zł/dziecko. Rodzic/opiekunowie prawni zgłaszający drugie i każde kolejne dziecko uprawnieni są do niższej opłaty – 120 zł za każde dziecko na rok. Opłata nie podlega zwrotowi.** (§2 ust. 5 *Regulaminu Akademii Młodych Finansistów w Wyższej Szkole Bankowej w Toruniu*);
- L. Słuchacz, który opuścił dwa kolejne zajęcia bez powiadomienia organizatorów zostaje skreślony z listy studentów. Równocześnie nie przysługuje mu zwrot wpłaconych pieniędzy. Jego miejsce zajmuje kolejna osoba z listy rezerwowej.** (§5 ust. 2 *Regulaminu Akademii Młodych Finansistów w Wyższej Szkole Bankowej w Toruniu*).

W ocenie organu ochrony konsumentów kwestionowane zapisy mieszczą się w hipotezie klauzuli zamieszczonej w Rejestrze pod pozycją 1102 o treści: „*W przypadku rezygnacji z kursu w ciągu 2 tygodni od jego rozpoczęcia koszty nie wykorzystanych godzin zostaną zwrócone. Po upływie wyżej wymienionego terminu wpłacona suma nie podlega zwrotowi*” (wyrok SOKiK z dnia 29 styczeń 2007 r. sygn. akt XVII AmC 159/05).

W ocenie Sądu przywołana wyżej klauzula rażąco narusza interesy konsumentów, ponieważ jest sprzeczna z art. 385¹ § 1 k.c. i art. 385³ pkt 13 k.c., bowiem przewiduje utratę prawa do żądania zwrotu świadczenia konsumenta spełnionego wcześniej niż świadczenie kontrahenta, gdy strony wypowiedają, rozwiązują lub odstępują od umowy, a tym samym kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. W oparciu o tak skonstruowany zapis wzorca umownego pozwany nie jest zobowiązany do zwrotu wpłaconej przez konsumenta opłaty w sytuacji rezygnacji z uczestnictwa w kursie. Konsument z mocy tego postanowienia zostaje pozbawiony prawa uzyskania zwrotu świadczenia spełnionego wcześniej, nawet jeśli rezygnacja następuje z ważnego powodu lub z winy Uczelni. Przedsiębiorca natomiast zapewnia sobie prawo do zatrzymania opłaty nawet wtedy, gdy nie wykonał świadczenia lub zrobił to w sposób niewłaściwy.

Ponadto Sąd wyraził przekonanie, iż zasadnym jest fakt obciążenia konsumenta kosztami za okres w którym faktycznie pobierał naukę, a pozwany świadczył na jego rzecz usługi edukacyjne. Natomiast po odstąpieniu przez konsumenta od umowy obciążanie go kosztami dalszej nauki jest sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco narusza jego interesy, prowadzi do niesymetrycznego rozkładu praw i obowiązków poprzez przyznanie dogodniejszej pozycji kontrahentowi. Nadto, kwestionowany przez powoda zapis wzorca umownego jest sprzeczny z zasadą uregulowaną w art. 746 k.c. Należy bowiem zauważyć, że zgodnie z tym

przepisem, w przypadku wypowiedzenia przez konsumenta odpłatnego zlecenia z ważnych powodów, przedsiębiorcy nie przysługuje odszkodowanie, a jedynie prawo do części wynagrodzenia odpowiadającego jego dotychczasowym czynnościom oraz prawo do zwrotu poniesionych kosztów.

W pierwszym z kwestionowanych w niniejszym postępowaniu zapisów przedsiębiorca uregulował powyższą kwestię jeszcze bardziej restrykcyjnie, przyznając sobie prawo do zatrzymania wynagrodzenia w sytuacji, gdy jeszcze nawet nie doszło do rozpoczęcia nauki, a więc nie zostało nawet w części spełnione świadczenie po stronie przedsiębiorcy. Dlatego też, jeśli Sąd uznał, iż niedozwolone jest zatrzymanie pełnego wynagrodzenia w sytuacji, gdy świadczenie przedsiębiorcy zostało już w części spełnione, to tym bardziej zabronione jest zatrzymywanie opłaty w momencie nierozpoczęcia szkolenia, nawet w terminie 7 dni przed planowanym terminem pierwszych zajęć. Należy również zauważyć, iż przedsiębiorca w *Formularzu zgłoszeniowym Wyższa Szkoła Bankowa Instytut Praktyki Gospodarczej* przyznaje sobie prawo do odwołania w dowolnym terminie zajęć bez konsekwencji, a jedynie ze zwrotem środków wpłaconych przez studenta. Jednocześnie narzuca konsumentowi termin, w którym nie może bez ponoszenia kosztów finansowych odstąpić od umowy, co dowodzi, iż przedsiębiorca naruszył zasady lojalnego kontraktowania, jak również wykorzystał uprzywilejowaną pozycję profesjonalisty przy zawieraniu umowy z konsumentami.

W dwóch kolejnych klauzulach Uczelnia również uniemożliwia zwrot wniesionej „z góry” rocznej opłaty, bez względu na zaistniałe przyczyny, w tym nawet jeśli nie dojdzie do wykonania umowy z przyczyn leżących po stronie przedsiębiorcy. A ponadto zastrzega sobie prawo do zatrzymania rocznej opłaty w przypadku skreślenia z listy uczestników Akademii.

W związku z powyższym należy uznać, iż klauzule wpisane do rejestru jak i kwestionowany zapis są tożsame.

M. Jednorazowa opłata za pisemne upomnienie wysłane listem poleconym „za zwrotnym potwierdzeniem odbioru”, dotyczące zaległości we wnoszeniu opłat za studia – 30,00 zł (*Regulamin Opłat i Zniżek w opłatach za studia, załącznik nr 1 – Wysokość opłat za studia w roku akademickim 2011/2012 (nabór letni i zimowy), Pozostałe opłaty*)

W ocenie Prezesa UOKiK kwestionowany zapis mieści się w hipotezie klauzuli zamieszczonej pod poz. **978** Rejestru o treści: „*Opłaty dodatkowe, które ponosi Zleceniodawca: - (...) - za przyznanie okresu karencji w spłacie rat na 1 miesiąc – 50 PLN - za przyznanie okresu karencji w spłacie rat na 2 miesiące – 100 PLN - za wysłanie upomnienia za zwłokę w zapłacie raty – 20 PLN - za wysłanie wezwania do zapłaty raty – 30 PLN - za wysłanie przedsądowego wezwania do zapłaty – 50 PLN - za wizytę indyktorów w związku z brakiem spłaty 2 rat – 100 PLN - (...) - za telegram informujący o zadłużeniu przeterminowanym – 30 PLN – za monit telefoniczny – 20 PLN - (...)”* (wyrok SOKiK z dnia 9 października 2006r., sygn. akt XVII Amc 101/05), oraz pod poz. **829** „*W przypadku zalegania z co najmniej dwoma ratami pożyczkodawca może również wystosować/ nie częściej niż raz w tygodniu/upomnienie. Każdorazowe wystawienie upomnienia podlega opłacie w wysokości 50,00 zł”* (wyrok SOKiK z dnia 27 kwietnia 2005r., sygn. akt XVII Amc 103/04).

Sąd uznał, iż tego rodzaju zapis kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy i stanowi niedozwolone postanowienie, o którym mowa w art. 385¹ § 1 k.c. Wobec powyższego, pobieranie

każdorazowo przy okazji wysłania upomnienia/wezwania opłaty w kwocie nawet 20 zł, jest kwotą, która nie wynika z żadnej kalkulacji poniesionych kosztów przez przedsiębiorcę i przewyższa znacznie koszt wysłania listu poleconego ze zwrotnym potwierdzeniem odbioru (aktualnie koszt wysłania takiego listu wynosi 5,65 zł). Mając na względzie powyższe, Sąd uznał, iż stanowi to nieuzasadnioną opłatę obciążającą konsumenta, a koszt prowadzenia postępowania windykacyjnego powinien być określony w sposób odpowiadający rzeczywiście poniesionym kosztom z tytułu dochodzenia należności.

W niniejszym postępowaniu Uczelnia w przypadku wysłania pisemnego upomnienia listem poleconym „za zwrotnym potwierdzeniem odbioru” w związku z zaleganiem we wnoszeniu opłat za studia, w tym czesnego, za przetrzymywanie książek z biblioteki oraz opłat za praktyki, pobierana jest opłata w wysokości 30 zł. Kwota ta jest nieproporcjonalnie wysoka w porównaniu do realnych kosztów wysłania listu poleconego ze zwrotnym potwierdzeniem odbioru. Ponadto w przypadku upomnienia dotyczącego nieterminowego zwrotu książek z biblioteki wartość upomnienia może przewyższyć kwotę aktualnie wypożyczanej książki przez studenta oraz stanowi to niewspółmiernie wysokie obciążenie finansowe względem przedsiębiorcy.

Należy również zauważyć, iż przedsiębiorca w niniejszym postępowaniu nie przedstawił żadnych wyliczeń mających uzasadnić pobieranie wyżej wymienionej opłaty w wysokości 30 zł.

W związku z niniejszym należy uznać, iż klauzule wpisane do rejestru jak i kwestionowany zapis są tożsame, albowiem zmierzają do obciążenia konsumenta nieuzasadnionymi kosztami, co godzi w jego interesy ekonomiczne.

N. Wyższa Szkoła Bankowa w Toruniu zastrzega sobie możliwość wprowadzenia zmian w niniejszych Warunkach uczestnictwa w szkoleniach. (*Warunki uczestnictwa w szkoleniach Wyższa Szkoła Bankowa Instytut Praktyki Gospodarczej*)

W ocenie organu ochrony konsumentów kwestionowany zapis mieści się w hipotezie klauzuli zamieszczonej pod poz. 751 Rejestru o treści: „<<Leader School>> zastrzega sobie prawo do zmian w regulaminie, regulaminie czym studenci szkoły będą każdorazowo informowani” (wyrok SOKiK z dnia 27 marca 2006 r., sygn. akt XVII Amc 40/05), a także pod poz. 900: „Regulamin może ulec zmianie. Wszelkie zmiany w Regulaminie będą podawane do wiadomości na miesiąc przed ich wprowadzeniem i dotyczą wszystkich Studentów uczestniczących w kursach prowadzonych przez Top English School” (wyrok SOKiK z dnia 7 sierpnia 2006 r., sygn. akt XVII Amc 92/05).

Sąd w obu przypadkach stwierdził, iż powyższe klauzule stanowią niedozwolone postanowienie umowne naruszające art. 385³ pkt 19 k.c. Przepis ten stanowi, że niedozwolonym postanowieniem umownym jest postanowienie, które przewiduje jednostronne uprawnienie do zmiany bez ważnych przyczyn istotnych cech świadczenia. Jak podkreślił Sąd, przedsiębiorca świadczy usługi edukacyjne w zakresie nauki języków obcych, a więc istotne znaczenie ma nie tylko poziom oferowanych usług i ich cena, ale także miejsce i czas świadczenia. Wybór grupy i terminu zajęć jest ważnym elementem w procesie podejmowania decyzji oraz skorzystania z usługi danego kontrahenta i stanowi istotną cechę świadczenia.

Sąd pokreślił, iż kwestionowane postanowienia dotyczą nadmiernie szerokiego zakresu sytuacji, gdyż pozwany nie sprecyzował, na czym polegałaby możliwość jednostronnej zmiany wzorca umownego.

W przedmiotowym postępowaniu przedsiębiorca również nie przedstawił szczegółowego zakresu możliwych zmian, jak również przyczyn ich wprowadzenia. W związku z powyższym należy uznać, iż wprowadza to dowolność w zakresie kształtowania właściwości nawiązanego stosunku prawnego (w tym również możliwość zmiany istotnych cech świadczenia). Ponadto przedsiębiorca nie określił w jaki sposób i w jakim terminie oraz, czy w ogóle konsument byłby informowany o zmianach, co również wprowadza niepewność po stronie konsumentów i przeczy kodeksowej zasadzie zmiany wzorca umownego w trakcie trwania stosunku prawnego.

Postanowienie kwestionowane przez organ ochrony konsumentów w niniejszym postępowaniu, mimo odmienności użytych słów i sformułowań, jest tożsame z klauzulą wpisaną do rejestru co do skutku i celu tj. w zakresie jednostronnego narzucenia konsumentowi innego przedsiębiorcy, na którego mogą zostać przekazane prawa i obowiązki wynikające z zawieranej umowy.

Konkludując, Prezes UOKiK dokonując oceny, czy powyższe postanowienia stosowane przez Uczelnię mieszczą się w hipotezach klauzul wpisanych do rejestru postanowień umownych uwzględnił dwa kryteria tożsamości klauzul kwestionowanych z klauzulami wpisanymi do rejestru, a mianowicie: **kryterium tożsamości stosunków prawnych**, których dotyczy klauzula kwestionowana i klauzula wpisana do rejestru, a także **kryterium tożsamości treści klauzuli kwestionowanej z treścią klauzuli uznanej przez SOKiK za abuzywną**. Badanie tożsamości stosunków prawnych odbyło się w oparciu o kryterium branży, w jakiej działa przedsiębiorca, który stosuje we wzorcach umów w obrocie konsumenckim kwestionowane postanowienia umowne oraz w jakiej działał przedsiębiorca, którego postanowienie umowne zostało wpisane do rejestru (działalność edukacyjna). Przy badaniu zaś tożsamości treści klauzuli kwestionowanej z treścią klauzuli wpisanej do rejestru, Prezes UOKiK wziął pod uwagę kryterium celu, jakiemu służy kwestionowana klauzula, a co za tym idzie, jakie skutki wywołuje lub może wywołać dla konsumentów. W konsekwencji organ ochrony konsumentów stwierdził, iż analizowana klauzula mieści się w hipotezach klauzul wpisanych do rejestru. Czynniki, które przesądziły o uznaniu tożsamości badanych klauzul z klauzulami rejestrowymi to zatem nie jedynie brzmienie klauzul, a cel, jakiemu służy kwestionowana klauzula, kontekst umieszczenia klauzuli w rejestrze, a także kryterium podobieństwa stanu faktycznego, będącego podstawą oceny abuzywności danej klauzuli.

2.

W świetle przepisu art. 24 u.o.k.i.k. przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. Działania przedsiębiorcy mogą zostać uznane za bezprawne w razie ustalenia, że doszło do naruszenia przepisów innych ustaw, zasad współżycia społecznego oraz dobrych obyczajów.

W ocenie Prezesa UOKiK zapis o treści:

- A. Zmiana treści Regulaminu opłat i zniżek w opłatach za studia podawana jest do wiadomości Studenta poprzez Extranet, na.... miesiące przed wejściem zmian w życie; w tym okresie Student na prawo wypowiedzieć niniejszą umowę**

poprzez złożenie pisemnej rezygnacji ze studiów. (Rozdział V §6 ust. 3 Umowy o świadczenie usług edukacyjnych);

B. Zmiana treści Regulaminu opłat i zniżek w opłatach za studia podawana jest do wiadomości Studenta poprzez Extranet, na 14 dni przed wejściem zmian w życie; w tym okresie Student ma prawo wypowiedzieć niniejsza umowę poprzez złożenie pisemnej rezygnacji ze studiów. (Rozdział V §6 ust. 3 Umowa o świadczenie usług edukacyjnych - Studia magisterskie PLUS);

C. Zmiana treści Regulaminu opłat i zniżek w opłatach za studia podawana jest do wiadomości Studenta poprzez Extranet, na 14 dni przed wejściem zmian w życie; w tym okresie Słuchacz ma prawo wypowiedzieć niniejsza umowę poprzez złożenie pisemnej rezygnacji ze studiów. (Rozdział V §8 ust. 3 Umowa o świadczenie usług edukacyjnych w zakresie studiów podyplomowych),

wbrew dyspozycji art. 384¹ w zw. z art. 384 albowiem propozycja zmiany warunków umownych musi zostać doręczona konsumentowi, aby mógł on się zapoznać z jego treścią i mógł skorzystać z możliwości wypowiedzenia umowy w terminie we wzorcu przewidzianym.

Zgodnie z brzmieniem art. 384¹ k.c. wzorec wydany w czasie trwania stosunku umownego o charakterze ciągłym wiąże drugą stronę, jeżeli zostały zachowane wymagania określone w art. 384 k.c.², a strona nie wypowiedziała umowy w najbliższym terminie wypowiedzenia. Bez wątplenia wzorec stosowany przez Uczelnię odnosi się do stosunku ciągłego jakim jest świadczenie usług edukacyjnych w określonym przedziale czasu (rok, semestr, etc). W związku powyższym, w obrocie z konsumentem to na przedsiębiorcy spoczywa obowiązek poinformowania konsumenta o planowanych zmianach we wzorcu umownym. Wyjątkiem od tej zasady są umowy powszechnie zawierane w drobnych, bieżących sprawach życia codziennego, do których z całą pewnością nie można zaliczyć umów o świadczenie usług edukacyjnych, chociażby z uwagi na wysokość świadczeń, jakie są zobowiązani ponosić konsumenci.

W kwestionowanym postanowieniu przedsiębiorca – wbrew regulacjom kodeksowym – wprowadza zapis z którego wynika, iż informacja o planowanych zmianach w zakresie warunków opłat za studia będzie opublikowana w wewnętrznym systemie informatycznym Uczelni na 14 dni przed wejściem w życie. W doktrynie w sposób jednolity uznaje się, że za niewystarczające należy uznać wywieszenie nowego wzorca w lokalu przedsiębiorstwa, chociażby taki sposób komunikowania wzorca był zwyczajowo przyjęty³. Przedsiębiorca w analogiczny sposób, przy wykorzystaniu nowych technologii, próbuje przerzucić na konsumenta obowiązek monitorowania ewentualnych zmian w warunkach umowy w trakcie trwania stosunku ciągłego, nie wywiązując się przy tym z obowiązku doręczenia ich konsumentowi. Tymczasem „doręczenie” wzorca polega na wręczeniu kontrahentowi

² art. 384 § 1. Ustalony przez jedną ze stron wzorec umowy, w szczególności ogólne warunki umów, wzór umowy, regulamin, wiąże drugą stronę, jeżeli został jej doręczony przed zawarciem umowy. § 2. W razie gdy posługiwanie się wzorcem jest w stosunkach danego rodzaju zwyczajowo przyjęte, wiąże on także wtedy, gdy druga strona mogła się z łatwością dowiedzieć o jego treści. Nie dotyczy to jednak umów zawieranych z udziałem konsumentów, z wyjątkiem umów powszechnie zawieranych w drobnych, bieżących sprawach życia codziennego.

³ Tak: E. Łętowska, *Wzorce umowne*, Warszawa 1975 s. 53; C. Zuławska, *Komentarz do kodeksu cywilnego, Księga III. Zobowiązania, t. I*, Warszawa 2007, s.141; K. Zagrobelny, *Kodeks cywilny, Komentarz pod. red. E. Gniewska*, Warszawa 2006, s. 589; W. Popiołek, *Kodeks cywilny Tom I. Komentarz do art. 1-449¹ pod red. K. Pietrzykowskiego*, Warszawa 2008, s. 1085.

dokumentu obejmującego całość wzorca. Nie chodzi tutaj jednak tylko o doręczenie w „technicznym” znaczeniu, czyli wręczenie dokumentu (ściślej, nośnika, w którym wzorec jest zawarty), ale także stworzenia realnej możliwości zapoznania się przez drugą stronę z pełnym tekstem wzorca⁴.

Uczelnia nie może jedynie poprzez zamieszczenie stosownych informacji w wewnętrznym systemie informatycznym wskazywać konsumentowi na zmianę tak ważnej informacji, jak wysokość świadczeń, gdyż nie stanowi to wypełnienia obowiązku doręczenia wzorca kontrahentowi. Powyższe działania nie gwarantuje studentowi rzetelnej informacji o zmianie treści umowy zawartej ze Uczelnią w zakresie ewentualnej zmian w opłatach, które winien on ponieść. Nie zmienia tego również nałożenie na konsument we wzorcach umownych, obowiązku monitorowania (przynajmniej raz w tygodniu) informacji opublikowanych w systemie. Powyższy obowiązek nie znajduje umocowania w przepisach prawa i może stanowić przejaw nadużywania przez przedsiębiorcę silniejszej pozycji w stosunku prawnym z konsumentem, poprzez narzucenie tylko jednej stronie obowiązków niezwiązanych bezpośrednio ze świadczonymi usługami.

Nawet jeśli przyjąć, że taki obowiązek jest dopuszczalny to nie sposób zweryfikować, w jakim dokładnie terminie nastąpiło zapoznanie się konsumenta z treściami przedstawionymi w systemie, w związku z czym może dojść do ograniczenia jego uprawnień w zakresie skrócenia terminu na wypowiedzenie umowy będące wyrazem wprowadzanych zmian. O ile w przypadku informacji niewymagających zmian umowy (godziny zajęć, dyżury wykładowców, terminy egzaminów, etc.) takie uregulowanie zamieszczania ogłoszeń jest dopuszczalne, o tyle w przypadku konieczności wprowadzenia zmian w warunkach już zawartej umowy pisemnej - wszelkie informacje muszą zostać doręczone konsumentowi w sposób nie budzący wątpliwości. Przedsiębiorca nie może w sposób arbitralny narzucać formy zmian warunków umowy w trakcie jej trwania. Nie zmienia tej sytuacji, fakt – na który powoływała się Uczelnia – udostępniani przez przedsiębiorcę komputerów studentom w swoich placówkach oraz ogólną dostępność Internetu wśród społeczeństwa.

Niedoręczenie wprowadzanych zmian we wzorcach umów skutkuje brakiem odpowiedniej informacji dla konsumentów o treści łączącego ich stosunku prawnego, prowadząc do jego ukształtowania wbrew kodeksowym zasadom zmiany wzorca umowy w czasie trwania stosunku prawnego.

Przesłanka naruszenia zbiorowych interesów konsumentów

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów formułuje definicję negatywną pojęcia zbiorowego interesu konsumentów, stwierdzając w art. 24 ust. 3, że nie jest nim suma indywidualnych interesów konsumentów. W świetle art. 1 ust. 1 wyżej przywołanej ustawy należy przyjąć, że ze zbiorowymi interesami konsumentów mamy do czynienia wówczas, gdy działania przedsiębiorcy są powszechne i mogą dotknąć każdego potencjalnego konsumenta będącego kontrahentem przedsiębiorcy. Przedmiotem ochrony nie są zatem interesy indywidualnego konsumenta lub grupy indywidualnych konsumentów, ale wszystkich – aktualnych lub potencjalnych klientów – traktowanych jako grupa uczestników rynku

---

⁴ W. Popiołek, *Kodeks cywilny Tom I. Komentarz do art. 1-449¹* pod red. K. Pietrzykowskiego, Warszawa 2008, s. 1077.

zasługująca na szczególną ochronę (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 10 lipca 2008r., sygn. VI ACa 306/08)⁵.

Stanowisko to potwierdzone zostało również w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który w uzasadnieniu wyroku z dnia 12 września 2003 r. (sygn. akt: I CKN 504/01) stwierdził, iż: „nie jest zasadne uznawanie, że postępowanie z tytułu naruszenia ustawy antymonopolowej można wszczynać tylko wtedy, gdy zagrożone są interesy wielu odbiorców, a nie jest to możliwe w sytuacji, gdy pokrzywdzonym jest tylko jeden konsument. Wydawane orzeczenie ma bowiem wymiar znacznie szerszy, pełni także funkcję prewencyjną, służy bowiem ochronie także nieograniczonej liczby potencjalnych konsumentów”.

W ocenie Prezesa UOKiK zakwestionowane w przedmiotowej decyzji zachowanie Uczelni, polegające na stosowaniu w obrocie z konsumentami wzorców umów, zawierających tożsame postanowienia z wpisanymi już do rejestru oraz postanowienia naruszające bezwzględnie obowiązujące prawo, godzą w zbiorowe interesy konsumentów. Stroną umowy zawieranej przez w/w przedsiębiorcę są zarówno wszyscy aktualni, jak i wszyscy przyszli potencjalni konsumenci zamierzający korzystać z usług edukacyjnych przedsiębiorcy. Zatem krąg adresatów takiego wzorca nie jest z góry określony.

Na poparcie powyższego należy zatem przytoczyć stanowisko SOKiK, który w wyroku z 13 stycznia 2009r. wskazał, iż, **jeżeli potencjalną daną praktyką przedsiębiorcy może być dotknięty każdy konsument w analogicznych okolicznościach, to ma miejsce naruszenie zbiorowych interesów (sygn. akt: XVII Ama 26/08)**. Tak więc w rozpatrywanym stanie faktycznym zachowanie Uczelni nie dotyczy interesów poszczególnych osób, których sprawy mają charakter jednostkowy, indywidualny i nie dający się porównać z innymi, lecz wpływa niekorzystnie na interesy potencjalnie nieokreślonego kręgu konsumentów, których sytuacja jest identyczna i wspólna dla całej, licznej grupy obecnych i przyszłych kontrahentów przedsiębiorcy.

Wobec powyższego należy stwierdzić, że wszystkie przesłanki z art. 24 ust 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zostały spełnione, co oznacza, iż Uczelnia dopuściło się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów.

W tym miejscu organ ochrony konsumentów pragnie odnieść się do wniosku przedsiębiorcy w zakresie zobowiązania się do zapobieżenia skutkom naruszeń prawa i wydania decyzji na podstawie art. 28 u.o.k.i.k.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, iż art. 28 u.o.k.i.k. ma zastosowanie w przypadku, jeśli zostały spełnione łącznie następujące przesłanki:

- 1) uprawdopodobnienie w trakcie postępowania stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów;
- 2) złożenie wniosku przez przedsiębiorcę do zobowiązania się podjęcia lub zaniechania działań zmierzających do zapobieżenia naruszeniom;
- 3) uznanie przez Prezesa UOKiK za celowe nałożenie obowiązku wykonania przedłożonych przez przedsiębiorcę zobowiązań.

---

⁵ D. Miąsik, *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów Komentarz pod red. T. Skoczego*, Warszawa 2009, s. 962.

Zgodnie z art. 28 u.o.k.i.k. „ (...) Prezes Urzędu **może**, w drodze decyzji, nałożyć obowiązek wykonania tych zobowiązań”. Przepis nie nakłada na organ ochrony konsumentów obowiązku uwzględniania wniosku. Z powyższego wynika, iż decyzja wydana w trybie art. 28 ust. 1 u.o.k.i.k., jest decyzją o charakterze uznaniowym, w związku z czym Prezes UOKiK nie ma obowiązku wydania decyzji zobowiązującej w każdym przypadku, gdy wniesie o to przedsiębiorca. Przepis ten nie nakłada na organ ochrony konsumentów obowiązku wydania decyzji zobowiązującej⁶. W doktrynie podkreśla się nadto, iż jeśli praktyka jest udowodniona, a nie jedynie uprawdopodobniona, organ powinien wydać decyzję stwierdzającą stosowanie praktyk, a nie decyzję zobowiązującą (przyjmującą zobowiązanie przedsiębiorcy)⁷. Jak wynika z powyższych analiz zarzutów, praktykę stosowaną przez przedsiębiorcę należy uznać za udowodnioną, a nie jedynie za uprawdopodobnioną. Należy również zauważyć, iż Prezes UOKiK już w chwili wszczęcia dysponował dowodami świadczącymi niezbicie o stosowaniu przez Uczelnię praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, tak więc wniosek przedsiębiorcy w rzeczywistości nie doprowadził do faktycznego przyczynienia się do skrócenia postępowania. Tożsamy pogląd został już zaprezentowany w orzecznictwie⁸.

Rację ma przedsiębiorca w tym zakresie, iż w Prezes UOKiK prowadził postępowania przeciwko państwowym, jak i prywatnym szkołom wyższym, w których to wydawał decyzję na podstawie art. 28 u.o.k.i.k. Nie jest to jednak stałą praktyką organu ochrony konsumentów i decyzja w tym zakresie zależy od określonych okoliczności faktycznych, które podlegają konkretyzacji każdorazowo w trakcie postępowania. W przytoczonych przez Uczelnię - w piśmie z dnia 4 kwietnia 2012 r. - decyzjach Prezesa UOKiK przedsiębiorcy dopuszczali się przeważnie stosowania pojedynczych postanowień niedozwolonych wpisanych do rejestru. W niniejszym postępowaniu przedsiębiorcy zostało udowodnione stosowanie 17 niedozwolonych postanowień umownych w różnych wzorcach umowy, naruszając przy tym najdotkliwszą dla konsumentów sferę, czyli ich interesów ekonomicznych.

Wskazać należy, iż w przypadku naruszenia zbiorowych interesów konsumentów Prezes UOKiK wielokrotnie decydował się na nałożenie na niepaństwowe i państwowe szkoły wyższe w drodze decyzji kar finansowych⁹. Wydanie decyzji na podstawie art. 28 u.o.k.i.k. stanowi swojego rodzaju premię dla przedsiębiorcy, nie może jednak powodować sytuacji, w której to przedsiębiorca – mimo poważnego naruszenia interesów konsumentów - uniknie za nie odpowiedzialności. To, że w przeszłości Prezes UOKiK wydawał w sprawach związanych z usługami edukacyjnymi decyzje na podstawie art. 28 u.o.k.i.k. bez wymierzenia kary pieniężnej nie może być zachętą dla innych przedsiębiorców do naruszania zbiorowych interesów konsumentów i zmieniania wzorców umowy jedynie pod wpływem działań organu ochrony konsumentów skierowanych w konkretnego przedsiębiorcę.

Niemniej Prezes UOKiK wziął pod uwagę postawę Uczelni w toku prowadzonego postępowania, co będzie miało swoje odzwierciedlenie w ostatecznym wymiarze kary. Należy jednak zauważyć, iż stosowanie postanowień kwestionowanych w niniejszym postępowaniu jest zabronione *ex lege*, a nie dopiero w momencie wszczęcia przez organ ochrony konsumentów właściwego postępowania administracyjnego.

⁶ Wyrok SOKiK z dnia 13 lutego 2012 r. sygn. akt XVII Ama 217/10.

⁷ C. Banasiński i E. Piontek (red.), *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów Komentarz*, Warszawa 2009r., s. 480.

⁸ Por. wyrok SOKiK z dnia 18 stycznia 2012 r. sygn. akt XVII Ama 144/11.

⁹ RKT – 16/2010 z dnia 19 lipca 2010 r.; RPZ – 32/2010 z dnia 27 października 2010 r.; RLU – 9/2010 z 1 lipca 2010 r.; RKT – 39/2010 z dnia 18 listopada 2010 r.; RLU – 24/2009 z dnia 9 listopada 2009 r.; RWA-12/2009 z dnia 28 lipca 2009 r.; RWA-29/2008 z dnia 8 września 2008 r.

W tym miejscu należy także zwrócić uwagę, iż niektóre z zaproponowanych przez przedsiębiorcę postanowień, choć inne pod względem językowym, wywoływałyby ten sam skutek w postaci naruszenia zbiorowych interesów konsumentów. Dla przykładu warto wskazać propozycję zmienionego postanowienia z punktów I.1.F- I.1.G., w którym to przedsiębiorca proponuje następującą treść nowej klauzuli: „*Wszelkie spory wynikające z niniejszej umowy strony poddają rozstrzygnięciu sądów powszechnych według właściwości ogólnych*”. Wynika z tego, iż konsumentom w dalszym ciągu odbierana jest możliwość złożenia pozwu według właściwości przemiennej (a nie ogólnej) zgodnie z art. 34 k.p.c. W zakresie zmiany postanowienia z punktu I.1.K. przedsiębiorca proponuje, iż „*Zwrot opłat jest możliwy tylko w przypadku: a) rezygnacji z uczestnictwa dziecka w szkoleniu przed datą rozpoczęcia szkolenia b) w przypadku nieruchomości zajęć przez Uczelnię, tj. z przyczyn leżących po stronie Uczelni*”. Niniejszy zapis oznacza, że jeśli w trakcie roku uczestnik zajęć zrezygnuje z uczestnictwa, to w dalszym ciągu nie przysługuje mu zwrot wpłaconych pieniędzy za niewykorzystaną część świadczenia, mimo że jest zobligowany do opłacania rocznych zajęć przed ich rozpoczęciem. Ponadto wskazać należy, iż przyczyny leżące po stronie Uczelni nie można utożsamiać jedynie z „nieuruchomieniem zajęć”, co zostało stwierdzone w uzasadnieniu do kwestionowanego postanowienia.

Mając na względzie powyższe Prezes UOKiK uznał, iż niecelowym jest korzystanie w tej sytuacji z instrumentu przewidzianego w art. 28 ust. 1 u.o.k.i.k. Wydanie decyzji zobowiązującej musi bowiem służyć realizacji głównego celu działania Prezesa UOKiK, jakim jest ochrona interesu publicznego, który w przypadku wydania decyzji, o jaką wnioskuje przedsiębiorca, nie byłby należycie chroniony¹⁰. Należy bowiem wskazać, iż ostateczne rozstrzygnięcie powinno być zgodne, nie tyle z interesem przedsiębiorcy, co przede wszystkim z interesem konsumentów. Jednym z celów niniejszej decyzji jest przyczynienie się do tego, aby wzorce umów stosowane przez podmioty świadczące usługi edukacyjne nie zawierały postanowień niedozwolonych lub innych zapisów naruszających powszechnie obowiązujące przepisy. Nie bez znaczenia jest również fakt, iż Prezes UOKiK prowadzi od wielu lat intensywne badania wzorców umów przedsiębiorców zajmujących się działalnością edukacyjną, co znajduje odzwierciedlenie w decyzjach wydanych w stosunku do tych podmiotów oraz dużą ilością postanowień niedozwolonych wpisanych do rejestru. Uczelnia, jako profesjonalista o ugruntowanej pozycji na rynku winien na bieżąco monitorować zgodność z prawem stosowanych przez siebie wzorców umów.

Organ ochrony konsumentów nie mógł również wydać decyzji na podstawie art. 27 ust. 1 u.o.k.i.k., gdyż z dokumentów zebranych w toku postępowania nie wynikałoby, iż przedsiębiorca faktycznie zaniechał stosowania kwestionowanych w niniejszym postępowaniu praktyk. Zgodnie z art. 27 ust. 3 u.o.k.i.k. *ciężar udowodnienia okoliczności zaniechania stosowania określonych praktyk spoczywa na przedsiębiorcy*.

Wobec tego orzeczono jak w punkcie I sentencji decyzji.

II.

Zgodnie z art. 106 ust. 1 pkt 4 u.o.k.i.k. Prezes UOKiK ma kompetencje do ukarania przedsiębiorcy poprzez nałożenie na niego kary pieniężnej w wysokości do 10% przychodu

---

¹⁰ A.Doering, *Decyzje zobowiązujące kończące postępowania w sprawach dotyczących praktyk ograniczających konkurencję oraz w sprawach dotyczących praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów*, Dodatek do Monitora Prawniczego Nr 8/2010, s. 44.

osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeśli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie, dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów.

Nakładanie kar pieniężnych w świetle wyżej przywołanego przepisu odbywa się co prawda na zasadzie fakultatywności, niemniej jednak – jak określa się w doktrynie – stosowanie kar pieniężnych powinno mieć miejsce w przypadkach dostatecznie wykształconych w praktyce reguł stosowania przepisów dotyczących naruszenia zbiorowych interesów konsumentów¹¹.

Mając na względzie powyższe oraz stan faktyczny niniejszej sprawy, organ ochrony konsumentów postanowił skorzystać z uprawnienia do nałożenia kary pieniężnej z tytułu naruszenia zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie zawiera zamkniętego katalogu przesłanek, od których uzależniona jest wysokość kar nakładanych na przedsiębiorców. W art. 111 jedynie przykładowo wskazano, iż Prezes UOKiK winien wziąć pod uwagę okres, stopień, okoliczności naruszenia przepisów ustawy oraz uprzednie naruszenia przepisów ustawy. Ponadto orzecznictwo wskazuje, że w przypadku kar przesłankami, które należy brać pod uwagę, są m.in.: potencjał ekonomiczny przedsiębiorcy, dopuszczalny poziom kary wynikający z przepisów ustawy oraz cele, jakie kara ma osiągnąć (por.: *wyrok Sądu Najwyższego z 27.06.2000 r., sygn. akt I CKN 793/98*).

Podkreślić nadto należy, iż nakładana przez organ ochrony konsumentów kara finansowa pełni trojaką funkcję: represyjną, prewencyjną i edukacyjną.

Ustalając wymiar kary należy wziąć przede wszystkim pod uwagę funkcję prewencyjną kar, w tym prewencję ogólną. Kara bowiem winna być ustalona tak, aby powstrzymać przedsiębiorcę stosującego praktykę oraz innych przedsiębiorców przed stosowaniem w przyszłości tego typu praktyk w obrocie z konsumentami. Zważyć także należy na dużą skalę naruszeń zbiorowych interesów konsumentów przez przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie usług edukacyjnych. Zachodzi zatem konieczność wymierzenia kar o takiej wysokości, która zniechęci w/w przedsiębiorców do stosowania niedozwolonych postanowień umownych, a tym samym zobliguje ich do bieżącego monitorowania rejestru niedozwolonych postanowień umownych i uaktualniania, stosowanych przez siebie wzorców, a nie dopiero w momencie wszczęcia w stosunku do tego przedsiębiorcy postępowania administracyjnego przez Prezesa UOKiK. Należy mieć na względzie, że przedsiębiorca prowadzi działalność edukacyjną od co najmniej 1998 roku (na podstawie wyciągu z rejestru uczelni niepublicznych). Przez taki długi okres czasu Uczelnia zdobyła doświadczenie i renomę na rynku, w związku z powyższym budzi zdziwienie, dlaczego mimo jawności rejestru, jak i licznych decyzji Prezesa UOKiK odnoszących się tego segmentu rynku, nie dostosowała wzorców umów eliminując z nich niedozwolone postanowienia.

Nakładając karę pieniężną, organ ochrony konsumentów wziął również pod uwagę konieczność ustalenia, czy określone w tym przepisie naruszenie dokonane było co najmniej nieumyślnie. Konieczność brania pod uwagę tej przesłanki w przypadku stosowania kar pieniężnych wynika bezpośrednio z art. 106 ust. 1 u.o.k.i.k.. Z tego względu, nakładając karę

---

¹¹ M. Król – Bogomiłska, *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz pod red. T. Skoczny*, Warszawa 2009, str. 1614.

pieniężną. Prezes UOKiK wziął pod uwagę całokształt okoliczności sprawy, które wskazywać mogą na nieumyślny charakter naruszenia przez Uczelnię zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. W zgromadzonym materiale dowodowym nie ma jednoznacznych dowodów wyraźnej intencji Uczelni do naruszenia tych interesów. Zebrane w trakcie niniejszego postępowania wyjaśnienia i informacje mogą zatem wskazywać na wspomniane wyżej nieumyślne działanie. Pomimo tego – jak już wcześniej wskazano – samo stwierdzenie nieumyślności zakwestionowanej praktyki daje podstawę do nałożenia kary pieniężnej, o której mowa w art. 106 ust. 1 pkt 4 u.o.k.i.k.

W roku rozliczeniowym do października 2010 do września 2011 Uczelnia osiągnęła przychód w wysokości 37.318.228,53 zł, który stanowił będzie podstawę do obliczenia każdorazowo wysokości kary. Maksymalny wymiar kary, jaki można nałożyć na przedsiębiorcę wynosi 3.731.822,85 zł – tj. 10% osiągniętego przychodu w roku 2011.

1. Kara pieniężna za stosowanie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów opisanej w punkcie I.1.

W niniejszym postępowaniu stwierdzono stosowanie 14 postanowień umownych w 10 wzorach umów, które są tożsame z klauzulami wpisanymi do rejestru. Każde z postanowień stosowanych przez przedsiębiorcę w istotny sposób wpływa na sytuację prawną konsumentów, w tym ich interes ekonomiczny.

Ustalając wymiar kary za naruszenia opisane w punkcie I.1. w sentencji niniejszej decyzji, Prezes UOKiK w pierwszej kolejności dokonał oceny wagi stwierdzonych praktyk i na tej podstawie ustalił kwotę bazową, stanowiącą podstawę do dalszych ustaleń w zakresie wysokości kary.

Podkreślić należy, iż rynek usług edukacyjnych był kompleksowo badany przez organ ochrony konsumentów w 2005 roku. Należy wskazać, iż w jawnym Rejestrze postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone znajduje się ponad 3000 klauzul, z czego ponad 200 dotyczy branży związanej z edukacją. Dochowując zatem należytej staranności, skarżony przedsiębiorca na bieżąco winien monitorować ten rejestr, aby wyeliminować ze stosowanych przez niego wzorców klauzule, które kształtują prawa i obowiązki konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają ich interesy (art. 385¹ k.c. i nast.). Jeżeli tego nie czyni i stosuje względem swoich kontrahentów – konsumentów klauzule abuzywne, jego działanie uznać należy za zawinione.

W związku z powyższym organ ochrony konsumentów - mając na uwadze również okres stosowania opisanej niniejszą decyzją praktyki (wzorce zaczęto stosować w różnych okresach między wrześniem 2009 r., a wrześniem 2011 r., w zależności od rodzaju wzorca) - uznał, iż natura naruszenia i kumulacja naruszeń polegających na stosowaniu niedozwolonych postanowień umownych uzasadnia ustalenie wyjściowego poziomu wymiaru kary pieniężnej **na poziomie 0,3%** przychodu uzyskanego przez przedsiębiorcę w roku rozliczeniowym od października 2010 r. do września 2011 r., co jest równe kwocie **111.954,86 zł**. Powyższa kwota stanowi 3% maksymalnego wymiaru kary jaką mógł nałożyć organ ochrony konsumentów na Uczelnię w niniejszym postępowaniu za stosowaną przez niego praktykę.

Jednocześnie Prezes UOKiK przy określaniu wymiaru kary stwierdził występowanie okoliczności łagodzących, leżących po stronie Uczelni poprzez aktywne współdziałanie w trakcie postępowania, w szczególności przyczynienie się do jego szybkiego i sprawnego

zakończenia. W związku z powyższym organ ochrony konsumentów zdecydował się **na obniżenie kwoty bazowej o 20%**.

Dodatkowo Prezes UOKiK docenił pozytywną reakcję przedsiębiorcy na wszczęcie postępowania poprzez podjęcie działań mających na celu zaprzestanie stosowania zarzucanej praktyki, w tym przedstawienie postanowień, które chociaż w części mogłyby wyeliminować kwestionowane przez organ ochrony konsumentów naruszenia. Ponadto przedsiębiorca wyraził wolę aneksowanie umów obecnie obowiązujących w zakresie wyeliminowania kwestionowanych przez Prezesa UOKiK postanowień. Tak więc Prezes UOKiK zdecydował się na **dodatkowe obniżenie kwoty bazowej o 20 %**.

Mając powyższe na uwadze należy stwierdzić, iż kwota bazowa została łącznie **obniżona o 40%** do kwoty **67.173 zł**, co stanowi ok. **0,18%** przychodu uzyskanego przez przedsiębiorcę roku rozliczeniowym od października 2010 r. do września 2011 r. oraz ok. **1,8 %** maksymalnego wymiaru kary jaką mógł nałożyć organ ochrony konsumentów na Uczelnię w niniejszym postępowaniu za stosowaną przez niego praktykę.

Zdaniem Prezesa UOKiK, tak określona kara spełni zarówno rolę represyjną jako sankcja i dolegliwość za naruszenie przepisów u.o.k.i.k., jak i prewencyjną, zapobiegając ponownemu ich naruszeniu. Nie bez znaczenia jest również walor wychowawczy, w tym wymiar ogólny, odstrasżający dla innych przedsiębiorców działających w branży przed podobnym naruszeniem słuszych interesów konsumentów. Przyjmując, że kara winna być orzekana na poziomie wystarczającym do osiągnięcia zamierzonego celu i powinna być odczuwalna dla przedsiębiorcy, organ ochrony konsumentów **postanowił nałożyć karę w wysokości określonej w punkcie II.1 sentencji decyzji**.

2. Kara pieniężna za stosowanie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów opisanej w punkcie I.2.

W ramach niniejszego postępowania stwierdzono po stronie przedsiębiorcy działanie bezprawne poprzez niedostosowanie postanowień wzorca umowy do powszechnie obowiązujących przepisów prawa, w tym prawa cywilnego.

Należy mieć na względzie, iż postanowienia kwestionowane w pkt I.2 sentencji niniejszej decyzji dotyka interesów konsumentów na etapie zawierania kontraktu, niemniej jej skutek jest widoczny na etapie wykonania umowy. Jest to etap w którym konsument znajduje się „w pułapce”, wynikającej z zawartego już kontraktu, który uniemożliwia mu pełną swobodę w podejmowaniu decyzji. Powyższe naruszenie ma wpływ przede wszystkim na sytuację ekonomiczną konsumenta poprzez podwyższenie kosztów kształcenia bez jednoczesnego poinformowania o tym fakcie konsumenta, w związku z powyższym będzie on zobowiązany do poniesienia kosztów finansowych, których może nie być w stanie pokryć. Jednocześnie konsument może zostać pozbawiony prawa do wypowiedzenia umowy, gdyż faktycznie o podwyżce opłat dowiedział się zbyt późno.

W związku z powyższym organ ochrony konsumentów - mając na uwadze również okres stosowania opisanej w niniejszym punkcie praktyki (wzorce zaczęto stosować w okresach kwiecień – maj 2011 r.) - uznał, iż natura naruszenia polegająca na stosowaniu postanowień umownych sprzecznych z powszechnie obowiązującym prawem uzasadnia ustalenie wyjściowego poziomu wymiaru kary pieniężnej **na poziomie 0,1%** przychodu uzyskanego przez przedsiębiorcę w roku rozliczeniowym od października 2010 r. do września

2011 r., co jest równe kwocie **37.318,22 zł**. Powyższa kwota stanowi 1% maksymalnego wymiaru kary jaką mógł nałożyć organ ochrony konsumentów na Uczelnię w niniejszym postępowaniu za stosowaną przez niego praktykę.

Jednocześnie Prezes UOKiK przy określaniu wymiaru kary, stwierdził występowanie okoliczności łagodzących, leżących po stronie Uczelni poprzez aktywne współdziałanie w trakcie postępowania, w szczególności przyczynienie się do jego szybkiego i sprawnego zakończenia. W związku z powyższym organ ochrony konsumentów zdecydował się **na obniżenie kwoty bazowej o 20%**.

Dodatkowo Prezes UOKiK docenił pozytywną reakcję przedsiębiorcy na wszczęcie postępowania poprzez podjęcie działań mających na celu zaprzestanie stosowania zarzucanej praktyki, w tym przedstawienie postanowień, które zmierzały do wyeliminowania kwestionowanych przez organ ochrony konsumentów naruszeń. Tak więc Prezes UOKiK zdecydował się na **dodatkowe obniżenie kwoty bazowej o 20 %**.

Mając powyższe na uwadze należy stwierdzić, iż kwota bazowa została łącznie **obniżona o 40%** do kwoty **22.391 zł**, co stanowi ok. **0,06%** przychodu uzyskanego przez przedsiębiorcę w roku rozliczeniowym od października 2010 r. do września 2011 r. oraz ok. **0,6 %** maksymalnego wymiaru kary jaką mógł nałożyć organ ochrony konsumentów na Uczelnię w niniejszym postępowaniu za stosowaną przez niego praktykę.

Zdaniem Prezesa UOKiK, tak określona kara spełni zarówno rolę represyjną jako sankcja i dolegliwość za naruszenie przepisów u.o.k.i.k., jak i prewencyjną, zapobiegając ponownemu ich naruszeniu. Nie bez znaczenia jest również walor wychowawczy, w tym wymiar ogólny, odstrasający dla innych przedsiębiorców działających w branży przed podobnym naruszeniem słuszych interesów konsumentów. Przyjmując, że kara winna być orzekana na poziomie wystarczającym do osiągnięcia zamierzonego celu i powinna być odczuwalna dla przedsiębiorcy, organ ochrony konsumentów **postanowił nałożyć karę w wysokości określonej w punkcie II.2 sentencji niniejszej decyzji**.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak w punkcie II sentencji decyzji.

Zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów karę pieniężną należy uiścić w terminie **14 dni** od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji na rachunek bankowy Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w **NBP o/o Warszawa** na nr **51 1010 1010 0078 7822 3100 0000**.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* w związku z art. 479²⁸ §2 *Kodeksu postępowania cywilnego* od niniejszej decyzji przysługuje stronie odwołanie, które wnosi się za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Bydgoszczy do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia.

*Z up. Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Dyrektor Delegatury w Bydgoszczy
Dorota Karczewska*

Otrzymują:

1. Kancelaria Radcy Prawnego „Consensus”

Radca Prawny Rafał Fąs

ul. Jagiellońska 42/3

85-097 Bydgoszcz

2. a/a